



Den anden europæiske undersøgelse af livskvalitet

Livskvalitet i Europa, 2003–2007

Sammendrag

Indledning

Begrebet livskvalitet fokuserer på områder af livet, der er vigtige for almindelige mennesker, såsom forholdet til familie og venner og forhold, der er relevante for de grundlæggende retsprincipper, f.eks. boligforhold og sociale spændinger. To europæiske undersøgelser af livskvalitet, som Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene (Eurofound) gennemførte i 2003 og 2007, dokumenterer de forandringer, der er sket i alle EU's 27 medlemsstater. Hver undersøgelse vurderede den offentlige mening i medlemsstaterne gennem stikprøveundersøgelser, der var repræsentative for det enkelte land.

Denne undersøgelse gennemgår mønstre for stabilitet eller forandring af livskvaliteten for EU's befolkning som helhed. Den analyserer, i hvilket omfang udvidelsen af EU har forandret livskvaliteten i de nye medlemsstater, samt graden af forandringer blandt mennesker med utilstrækkelig indkomst, forskellige aldersgrupper og mænd og kvinder. Derudover vurderer undersøgelsen specifikke grupperes sårbarhed over for den aktuelle økonomiske afmatning.

Politisk kontekst

Europas borgere og EU's politiske beslutningstagere har en fælles interesse i livskvalitet. Politiske beslutningstagere er ansvarlige for at fremme positive forandringer og yde social beskyttelse mod virkningerne af negative hændelser og tendenser. De statslige myndigheder kan hjælpe den enkelte borger med at forbedre hans eller hendes livskvalitet ved at stille offentlige servicestrukturer til rådighed, f.eks. skoler, hospitaler, infrastrukturer og sikkerhed. Hvorvidt og i hvilket omfang indsatsen bærer frugt, afhænger af borgernes tilbagemeldinger om, hvordan de bedømmer deres livskvalitet, og om der er ved at ske et skred i disse bedømmelser.

For at skabe den sociale sammenhængskraft, der er et vigtigt prioriteret indsatsområde for EU's nye sociale dagsorden, skal alle medlemsstaternes borgere have lige adgang til livskvalitet

af god standard. Imidlertid afdækkede undersøgelsen i 2003 betydelige forskelle mellem landene og mellem sociale grupper i relation til mange aspekter af livskvalitet. Det er nødvendigt, at de sociale grupper, der har en levestandard under gennemsnittet, gør hurtigere fremskridt end de grupper, der er førende på dette område.

Eftersom mange påvirkninger af livskvaliteten har både en transnational og en national dimension, har EU's institutioner et helt særligt ansvar for at fremme livskvalitet på tværs af landene i EU. Den finansielle krise, der tog sin begyndelse i anden halvdel af 2008, stiller EU over for et nyt krav om at udvise effektivitet i denne henseende, dette i en tid med internationale økonomiske problemer.

Væsentlige konklusioner

Der, hvor livskvaliteten er høj – f.eks. i forbindelse med relationerne internt i familien – er målet at fastholde dette høje niveau. Livskvaliteten i Europa har ligget relativt stabil mellem 2003 og 2007. De fleste af de forandringer, som undersøgelsen peger på, er positive, men de er også små – f.eks. stigende tilfredshed med offentlige servicetilbud og faldet i de afsavn, som mindretallet af mennesker i økonomiske vanskeligheder lider.

I de lande, der blev optaget i EU i 2004 (NMS10), har tendensen været en forbedring af livskvaliteten i et hastigere tempo end i de gamle medlemsstater (EU15), hvilket har været med til at fremme større social sammenhængskraft. Det gælder både for offentlige serviceydelser og for tilfredsheden med de forskellige områder af privatsfæren. Det gælder også økonomiske forhold. Livskvaliteten i Bulgarien og Rumænien, som havde haft længere tid til at forberede sig på optagelsen i EU i 2007, forbedredes imidlertid i meget mindre omfang, og der er fortsat store forskelle i forhold til NMS10 og endnu mere udpræget i forhold til EU15.

Indkomst påvirker livskvaliteten i meget større omfang end alder eller køn. Undersøgelsen dokumenterer imidlertid, at skævhederne i denne forbindelse synes at være indsnævret i perioden mellem 2003 og 2007. Især varierer livskvaliteten for forskellige indkomstgrupper mindre, for så vidt angår adgangen til offentlige serviceydelser, end livskvalitet, der er knyttet til tilfredshed med privatlivet.

Generelt viser undersøgelsen vigtigheden af subsidiaritet på de mange forskellige forvaltningsniveauer i Europa. De nationale myndigheder og arbejdsmarkedsparter skal tackle forskelle i livskvalitet i deres eget land, navnlig for de grupper, der har utilstrækkelige indkomster.

Den enkelte persons sårbarhed over for den nuværende økonomiske krise er meget lavere end bankernes sårbarhed. Langt de fleste europæere er ikke umiddelbart udsat for krisen på realkreditmarkedet, enten fordi de ikke har nogle realkreditlån (de ejer deres egen bolig), eller fordi de er lejere. Et mindretal af borgere med realkreditlån har vanskeligt ved at få enderne til at mødes. Der er flere mennesker med realkreditlån i EU15 end i NMS.

Sårbarheden over for mistet husstandsindkomst på grund af arbejdsløshed mindskes i husholdninger med to indkomster, som er den største gruppe af husholdninger i EU. Blandt de beskæftigede nyder arbejdstagere i den offentlige sektor større jobsikkerhed end dem, der er ansat i den private sektor; flertallet af de mennesker, der arbejder i den offentlige sektor, er kvinder. Pensionister behøver ikke at frygte så meget for deres indkomst som følge af arbejdsløshed, idet de modtager deres indkomst fra det offentlige.

Selv om der er en udbredt erkendelse i befolkningen af, at de nationale økonomier står over for alvorlige vanskeligheder i øjeblikket, ser mange mennesker ikke dette som årsagen til de økonomiske problemer i deres husstand. Data fra Eurobarometer-undersøgelsen fra 2009 viser, at der ikke har fundet nogen væsentlig ændring sted siden begyndelsen af finanskrisen med hensyn til, hvordan folk bedømmer deres generelle livskvalitet.

Politiske anbefalinger

- Da der fortsat består betydelige forskelle med hensyn til de forskellige aspekter af livskvalitet, er der behov for at holde fast i fremdriften gennem EU-politikker for fremme af social sammenhængskraft, hvilket skal ske i samarbejde med nationale myndigheder og arbejdsmarkedsparter, navnlig for så vidt angår Bulgarien og Rumænien. Europa-Kommissionen bør fortsat tilskynde disse myndigheder til at forbedre deres standarder for god forvaltningsskik.
- Eftersom indkomstforskelle synes at reducere livskvaliteten mere end forskelle i alder og køn, stiller fremme af social sammenhængskraft krav om indsats, der er rettet mod problemerne hos de

mennesker, der har de største vanskeligheder med at få enderne til at mødes med deres nuværende indkomst.

- Den mest direkte politiske indsats for håndtering af materielle afsavn er at forøge indkomsterne for dem, der har det dårligst økonomisk. Dette kan ske gennem lovgivning om mindsteløn, behovsbaseret kontanthjælp og andre justeringer af ydelser og skatter. Sådanne foranstaltninger er primært de nationale regerings ansvar, forstærket gennem EU-instrumenter såsom den åbne koordinationsmetode.
- Mens Europa-Kommissionen forsøger at styrke sammenhængskraften ved at udvikle en fælles europæisk identitet, viser begge undersøgelsesrunder, at der samtidigt er behov for at tage fat om de spændinger, der kan stå i vejen for opfyldelsen af dette mål. Spændinger opstår lige så meget som et resultat af indkomstiligheder som af uligheder med hensyn til social status, respekt og indflydelse. Det er sådanne forhold, som EU kan tage fat på gennem sin nye sociale dagsorden.
- De spændinger, der opstår i lokalsamfund, som ikke alene får ændret deres kulturelle sammensætning men også oplever ringere servicestrukturer, stiller offentlige myndigheder og arbejdsmarkedsparterne over for den udfordring at skulle fortsætte satsningen på europæiske standarder i servicetilbuddene til lokalsamfund, skoler og arbejdspladser. Der er et behov for at forbedre levevilkårene for dårligt stillede grupper og for politikker til støtte for bedre bolig- og miljøforhold.
- Eftersom den nuværende finanskriser er en kollektiv krise, der berører hele det europæiske indre marked, udsættes EU's institutioner og nationale myndigheder for yderligere pres for at gribe ind. EU's og arbejdsmarkedsparternes mangeårige indsats for at fremme samarbejde mellem ledelse og arbejdstagere kan være med til at styrke erkendelsen af, at der er en kollektiv interesse i foranstaltninger, der skaber grobund for et økonomisk opsving.
- En fastholdelse af det eksisterende niveau for livskvalitet i Europa er en betingelse for, at der kan skabes større social sammenhængskraft gennem politikker, der hjælper grupper, der i denne undersøgelse analyseres som grupper, der ikke har taget fuldt ud del i tidligere perioders velstand.

Yderligere oplysninger

Rapporten om livskvalitet i *Europa, 2003–2007*, i 31 lande – de nuværende 27 EU-medlemsstater, Norge og kandidatlandene Kroatien, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien og Tyrkiet – findes på <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0977.htm>

Kontakt: Teresa Renehan, informationskontaktperson
ter@eurofound.europa.eu